

Culoarul timpului...

Trăim într-o lume dinamică, supusă unor schimbări rapide, care ne impun un susținut efort de adaptare, fără să ne rămână răgazul reflecției sănătoase, al evaluării de bilanț, al recursului introspectiv și retrospectiv la realități deja certificate de experiență. Modele de orice fel se schimbă cu o repeziune uimitoare, proiectând trecutul într-un con de permanentă desuetudine. Și-atunci, profundele noastre oboseli cotidiene ne împing spre soluția comodă a găsirii resurselor devenirii doar în noi înșine, cei care suntem azi, în opoziție cu ceea ce aparține trecutului. Mi-e teamă însă că un tăvălug al transformărilor perpetue poate răsturna și adevăratele valori, care sunt perene, imuabile. Cred, de fapt, că România noastră, dacă nu chiar lumea întreagă, trece printr-o astfel de criză. Și mai cred că ne putem arunca spre viitor cu siguranța reușitei doar dacă ne ancorăm în trecut cu legătura tare a reverenței față de cei care ne-au precedat și a căror viață ne poate fi exemplu.

Când povestim copiilor istoria unei școli îi ajutăm să vadă roadele învățaturii și ale unei bune educații. Copiii de azi, aflați în derivă, într-o țară cu valorile răsturnate, au nevoie să înțeleagă rosturile fi-rești, sensul luminos și cu adevărat ziditor al efortului de a învăța!

Să sărbătorim o școală înseamnă să-i sărbătorim de fapt, oamenii. Pe cei care n-au disprețuit "ziua începuturilor slabe" și au crezut în rostul lor și al școlii pe care au fondat-o, dar și pe cei care, peste timp, au cules roadele efortului dascălilor ei de la început. Sărbătorind Liceul "Unirea", la cei 150 de ani ai săi, am adus sufletele tinere în fața luminoaselor chipuri ale profesorilor de demult. Și ne-am adus și pe noi înșine, profesorii de azi, lângă măsura-reper a dedicării lor apostolice.

Pentru acest moment emoționant, al celor 150 de ani împliniți, dar și pentru ca, de acum înainte, generații de elevi și profesori uniriști să privească cu ochii și să înțeleagă cu mintea statura demnității profesorele desăvârșite a celui de al cărui nume se leagă începuturile liceului, am realizat un portret al acestuia. Dimitrie Caian va însoți cu privirea parcursul nostru zilnic pe culoarul central al liceului, în pauzele dintre ore. Va întoarce spre noi, ușor, cadranul ceasului său de buzunar - delicată sugestie: suntem poate în întârziere sau poate că e bine să zăbovim, așa cum, desigur, a zăbovit el însuși, în fața elevilor, explicând din nou și din nou până ce nedumeririle minților tinere vor fi fost risipite.

Sau poate că acest ceas indică începutul unei noi zile, orele 00 și 1 minut, când oameni cu darul vegherii trudesec neobosit, pregătind ziua care va veni... La distanță de un secol și jumătate, în miezul unei în-sorite zile de iarnă, pe 21 ianuarie 2016, orele 12, ne-am strâns, elevi și profesori, în fața portretului

maestrului, în întâmpinarea acestuia, ascultând evocarea prețuitului istoric vrâncean Horia Dumitrescu: "Dimitrie Farago Caian - din istoria liceului în istoria Focșaniului". L-am văzut pe Caian aievea parcă, întâi mulțumit de construcția primului local al școlii, curând devenit neîncăpător pentru copiii focșănenilor care înțelegeau necesitatea educației, și, mai apoi, în postura de primar, contribuind decisiv la construirea actualului sediu al liceului. Am înțeles și că metehnele actualei vieți politice românești sunt, de fapt, vechi: oamenii pentru care corectitudinea sa devenise incomodă l-au înlăturat, în 19 februarie 1901, din demnitatea publică cu care fusese investit la alegerile din 1899, deși nenumăratele realizări edilitare îl recomanda pentru continuarea mandatului. Retras și din învățământ în urma pensionării, scrie "Istoricul orașului Focșani", rămas și astăzi cea mai bună carte document despre istoria orașului.

realizatorii portretului: prof. Roliana Giuclea și Amira-Amalia Giuclea

Când domnul director Cornel Noană a venit cu sugestia realizării portretului, avusesem deja o întâlnire cu personalitatea istoricului Caian prin intermediul acestei cărți, la care ajunsesem, cu doar câteva luni înainte, în vara anului 2015. Nu sunt focșăneancă decât prin adopție, dar cele trei decenii și mai bine petrecute în urbea de pe Milcov m-au împământenit și-mi doresc să înțeleg istoria locului, a oamenilor săi. Mi-au plăcut întotdeauna povestirile de demult, despre oameni reali, mai mult chiar decât povestirile închipuite. Poate pentru că îmi pare că realitatea lumii trecute aparține deja unei veșnicii luminoase, la care nu poți accede din perspectiva unui prezent acut. Traseul acestor destine e limpede, nu ai de-a face cu combinatorica surprinzătoare a propriei vieți aflate în desfășurare, ci cu vieți al căror vremelnic parcurs pământesc s-a încheiat, lăsând urme vii prezentului.

Întâlnirea mea cu "Istoricul orașului Focșani" a venit după lansarea minunatului album al lui Sorin Tudose, "Focșanii de altădată", în august 2015. Ca într-un nikelodeon, străzile orașului de demult, cu trecătorii săi grăbiți, se desfășurau în fața ochilor mei într-un panoramic tăcut, aproape conspirativ. Îmi părea că aud șoapte nedeslușite, intuiam freamătul vechiului târg al Focșanilor, istoria unui oraș a cărui viață prosperă era mărturia unor oameni inteligenți, talentați, întreprinzători, gospodari și cu simțul atașamentului față de comunitate. Și șoaptele delicate, abia răzbătând din paginile acestui fascinant album de fotografie, au început să se deslușească în momentul când domnul profesor Vasile Chiper mi-a împrumutat "Istoricul orașului Focșani".

Am descoperit în Caian nu numai un autor atent la detalii, minuțios în analiza sa fondată pe surse istorice limpezi pe care, pentru o mai bună lămurire a cititorului, le reproduce uneori integral, cât mai ales un om sedus de frumusețea orașului, de oamenii săi din vechi familii, de zidurile bisericilor, martore tăcute ale tainelor care le jalonau viața. Hrisoavele, tranzacțiile cu pământ, moștenirile sau dotele au reconfigurat permanent harta orașului. Poate nu cu aceeași acribie cu care a consemnat toate acestea, dar cu mai multă emoție, Caian consemnează momentele, nu lipsite de dificultăți, prin care a trecut tânăra școală devenită liceu care a dat anvergură inteligenței native a unei comunități doritoare de învățătură... Școala lui de suflet...

În felul acesta, în momentul când am început portretul, mă familiarizasem deja cu personalitatea lui Caian. Am fost ajutată în munca mea de un ucenic care îmi este foarte drag, Amira-Amalia Giuclea, care a pictat alături de mine veșmintele și mâinile. Pentru realizarea chipului am folosit ca model singura fotografie a profesorului pe care o cunoșteam: o fotografie medalion. Alura s-a conturat în imaginația mea ca în fața obiectivului unui fotograf de epocă: distins, calm, într-o atitudine ușor relaxată - așa mi-a apărut Profesorul.

Așa s-au conturat în imaginația mea toți cei fără de care începutul n-ar fi fost posibil: Ioan Albini, Nicolae Tipei, Ștefan Mincu, având o ținută de boierească distincție.

În descendența profesorală a lui Ștefan Mincu, primul profesor de desen al Colegiului, mă înscriu și eu, într-o modestă încercare de a le înlesni elevilor

mei înțelegerea artelor plastice și aprofundarea abilităților de a desena și de a picta. De aceea, în deschiderea vernisajului expoziției "Generația 150" care a avut loc cu doar o zi înainte de dezvelirea portretului lui Dimitrie Caian (pe 20 ianuarie), într-una din cele mai spațioase săli ale Colegiului, am vorbit onoratei audiențe despre doi dintre cei mai remarcabili elevi ai școlii: frații Ion și Ștefan Mincu.

Deopotrivă înzestrați pentru arte plastice, vor avea trasee diferite. Ion, instruit în școala de arhitectură a capitalei franceze, unde studiază în urmă câștigării unei burse, preia formula eclectismului la modă, pentru a grefa pe ea elemente de stil românesc.

Ștefan s-a bucurat de un bun prestigiu în orașul Focșani, gazetele locale remarcând nenumăratele sale talente în articole care l-au făcut cunoscut concitadinilor săi. Gustul său pentru teatru, muzică și literatură este împărtășit de la început și de familie, care, înțelegând importanța învățăturii, îl trimite la studii la București, la liceul "Sfântul Sava", apoi la "Academia De Belle Arte", unde termină primul din serie. Se întoarce însă în urbea de pe Milcov, după ce pierde o bursă la Paris, întrucât juriul a considerat că tatăl său are posibilități să-l întrețină pe cont propriu. Cu această formație, a solicitat o catedră la proaspăt înființatul gimnaziu, alăturându-se din proprie voință lui Nicolae Tipei și lui Ioan Albini, în condițiile în care cancelaria lucrează benevol o perioadă:

"Subsemnatul, fost elev al Școlii "De Belle Arte" din București, informându-mă că catedra de desen din acest oraș este vacantă, vin prin aceasta a

vă ruga, domnule primar, a-mi acorda numita catedră, oferind a da lecțiuni pe gratis până la votarea bugetului.”

Astfel, prin sacrificiul câtorva dascăli, care în anii de început ai gimnaziului și-au asumat apostolatul, gimnaziul focșănean devine vizibil pentru oficialitățile de la minister, care se văd nevoite, după 1871, să-l introducă în proiectul de buget.

Le-am vorbit elevilor mei, cu ocazia acestui vernisaj, despre șansă, despre oportunități, nu în felul în care sunt înțelese în mod obișnuit, ci în felul în care acești termeni sunt definiți din perspectiva împlinirii rostului unor destine. Atunci, ca și acum, a avea șansa să pleci în lumea largă, la studii, era un fapt ce oferea o amplă detentă carierei. Șansa lui Ion Mincu de a pleca cu bursă a fost, incontestabil, una magistral valorificată. A fost fratele său mai mare mai puțin norocos decât el când i-a fost refuzată bursa pe motiv că ar fi putut să îl susțină familia? Destinul i-a rezervat un loc aparent modest, alături de oameni deopotrivă lui, sădind o sămânță... Ca să vedem, peste timp, roadele de generații întregi ale acestui răsad...

Generații aidoma celei pe care o priveam, strânsă în fața simezelor, în această luminoasă dimineață de ianuarie.

Nu mi-am dorit ca lucrările prezente în această expoziție să graviteze în jurul unei teme anumite; un astfel de demers ar fi fost cu siguranță unul de natură să mă evidențieze mai cu seama pe mine, ca profesor. Am socotit de cuviință ca, potrivit cu însemnătatea evenimentului, expoziția să pună în valoare caracterul particular al personalității tinerilor care au expus. Pentru că acesta ar trebui să fie, în final, unul din scopurile educației: să-i ajute pe copii să se cunoască pe ei înșiși.

În consecință, așa cum nu a existat o temă liant, expoziția nu s-a coagulat nici în jurul ideii de coerență stilistică. În mod paradoxal și cu totul inedit, liantul a fost tocmai ideea de diversitate, de diferență.

Amplitudinea expoziției (au fost prezentate câteva sute de lucrări) a făcut posibil ca fiecare artist să își aibă locul său distinct, limpede delimitat prin raportare stilistică la ceilalți. A fost, practic, o viziune caleidoscopică asupra felului în care o generație care trăiește într-o lume modernă, o generație având la îndemână opțiuni din cele mai diverse, transfigurează sensibil lumea. A fost un spectru de mai mici sau mai ample expoziții personale reunite sub numele sugestiv “Generația 150”.

Grafica de șevalet și acuarelele Amirei-Amalia Giuclea au ocupat un loc aparte în spațiul expozițional. Numărul mare de lucrări, două sute douăzeci, și maniera sa clasică de abordare, au impus rezervarea unui spațiu personal amplu, în care coerența stilistică a fost atât marca unei constituții sufletești ajunse deja la maturitate, cât și a unui har îndelung exersat. Lucrul este cu atât mai mirabil cu cât lucrările pe care Amalia și-a dorit să le expună constituie, în marea lor majoritate, o selecție exigentă dintre cele mai bune lucrări ale sale de până în 2014.

prof. Roliana Giuclea, prof. Daniela Plăiașu și Iulia Plăiașu

Studiile în acuarelă și cele în peniță și laviuri de tuș, fie ele peisaje sau scene de gen, ne descoperă o tânără creatoare orientată, printr-un instinct sănătos, spre însușirea tehnicilor clasice, atât de neglijate de învățământul artistic contemporan, și care devin un atu în arsenalul unui artist cu discernământ și sensibilitate.

Capetele de expresie, crochiurile de mișcare realizate în peniță și tuș într-o manieră vie, spontană, s-au ivit dintr-o curiozitate orientată în mod evident către înțelegerea infinit nuanțatelor ipostaze ale emoțiilor umane. Tristețea, bucuria, dar și stări mai dificil de citit în mod obișnuit, anxietatea, teama, melancolia, devin evidente pe chipurile și în gesturile personajelor Amaliei. Sensibilitatea ei este a unui introvertit care privește spre sine nu într-o suficiență automis-tuitoare, ci pentru a capta reflexia lumii exterioare pe care o întoarce, amplificată și nuanțată de propria sa emoție. Delicatețea siluetelor feminine, (diverse de fapt în constituția fizică, de la portretul desprins parcă din arta bizantină până la siluete unduitoare, aproape imateriale), răzbate mai cu seamă dintr-un duh comun, pe care îl recunoaștem că fiind al autoarei. Reprezentarea vârstelor, variatele ipostaze ale vieții umane (maternitatea, iubirea, etc.) implică o aplecare empatică și lipsită de prejudecăți asupra sugestiilor incomparabile și irepetabile ale vieții. Nimic nu e niciodată la fel, simți miracolul unic al fiecărei clipe, suspendat într-o veșnicie imponderabilă, ca într-un muzeu al timpului.

Creația Iuliei Plăiașu, cea de-a doua autoare care, având un număr mare de lucrări, s-a bucurat de un spațiu expozițional privat, a captat atenția prin cromatica impetuoasă, revelând un temperament artistic puternic. Iulia folosește cu abilitate tehnologiile de prelucrare digitală a imaginii, rezultatul fiind surprinzător, de o naturalețe și un firesc desăvârșite. Personajele Iuliei se mișcă cel mai ades într-un spațiu de o amplitudine cosmică, modelat parcă dintr-o materie plasmatică polimorfă în care se simte suflul viu al unei energii primordiale.

Nu poți să nu remarci, privindu-i lucrările, multiplele sugestii senzoriale ale acestei materii dinamice care conspiră în a disimula taine metafizice. Bănuim în țesătura atât de evident diversă a lumii reprezentate de Iulia secrete ancestrale, dar și răspunsurile ei la întrebările fundamentale ale existenței, legate de viață, moarte, iubire, suferință. Răspunsuri știute doar de siluetele tăcute pe care Iulia le inseră în interstițiile spațiului, respirând un aer rarefiat, într-un decor ca de început sau de sfârșit de lume.

Dacă privești într-o deplină liniștire a gândurilor, s-ar putea să auzi șoapte, murmurul unor procesiuni cosmice, văpăi și spaime în care ard mocnit crâmpie de realitate, și poate, dacă ești foarte atent, un cor celest asistând la nașterea unui înger...

Cum, bunăoară, cu o desăvârșită atenție, în ambientul muzical clasic oferit de doamna profesor de muzică Cristina Bujor și ajutați de lumina strălucitoare a unui soare generos de ianuarie, am privit creațiile tuturor acestor tineri, cu bucuria descoperirii unei ample diversități, aidoma celei care ne este oferită permanent de însăși natura umană, în infinitele ei ipostaze.

Lucrările Mirunei Roșioru par a aparține, în marea lor majoritate, unui spectru al modernității frapante, insolite, care se revendică din desenul de animație contemporan, dar și din arta pop a anilor '60, cu o notă particulară, acidă. Iris Savu, poate cea mai prolifică desenatoare care a contribuit în ultimii trei ani la ilustrarea Revistei Noastre, a expus lucrări de grafică mică, de șevalet, realizate cu o remarcabilă precizie de miniaturist medieval. Călin Paraschiv construiește forme cu o limezime exemplară, cu o siguranță de enunț axiomatic. Andreea Preda descrie cu acuratețea unui caligraf japonez detalii mici pe care le pune în valoare și printr-o cromatică delicată, cu acorduri desăvârșit orchestrate. Portretele cu ochi catifelati, de caprioară - expresie a unei feminități calde, învaluitoare - realizate de Teodora Tudose, sunt în perfect acord cu prezența sa plină de grație și sensibilitate. Creațiile elevei Alinei Cristea emană o unda fermecătoare, de melancolie romantică, răpindu-ne din cotidian și călăuzindu-ne într-un univers de visare, un tarâm aproape volatil, atât de delicat...

Toate aceste lucrări au fost expuse într-o ținută de excepție prin bunăvoința și generozitatea doamnei profesor Lăcrămioara Paraschiv care, cu un desăvârșit bun gust, a ales cele mai potrivite și diverse passepourt-uri, punând în valoare lucrările, așa cum a reușit să pună în valoare și portretul Profesorului, ocupându-se de aspectul practic, dar deloc neglijabil, al găsirii unei rame compatibile.

De altfel, evenimentele de excepție ale întregii săptămâni au fost o rezultată a unor rodnice colaborări, dar și a unei vibrații subtile care a însuflețit pe toți cei prezenți deopotrivă, o caldă emoție născută din conștiința unui prezent în spatele căruia vedeam o istorie exemplară...

Am fost în aceste zile de sărbătoare într-o sinergie perfectă, profesorii, elevii, oamenii prezentului și martorii trecutului, desprinși din icoana timpului pentru a păși în realitatea noastră care devine ea însăși timp trecut...

Am fost, pentru câteva zile de sărbătoare, profesori și elevi deopotrivă, musafirii așteptați ai acestor distinși amfitrioni care ne priveau din fotografii de demult, aliniate de-a lungul holului central, inundat de lumina unui neobișnuit de strălucitor soare de ianuarie, ca un culoar al timpului...